

MOĞOLİSTAN

HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : Nisan 2025

Raporu Hazırlayan: T.C Ulanbator Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

1. Ülke Pazarında Hazır Giyim Sektörü

Moğolistan'da konfeksiyon ve hazır giyim sektörü ilk 1930'lu yıllardan başlayarak gelişmiş olup 1990'lı yıllardan önce Moğolistan'ın hazır giyim sektöründe dört uzmanlaşmış fabrika faaliyet göstermekteydi. Bu fabrikalar halkın hazır giyim ve tüketim mallarına olan iç talebinin yüzde 50'sinden fazlasını karşılamaktaydı. Ancak 1990'lı yılların başında sosyalizmin çökmesi ve demokrasiye geçiş döneminde fabrikaların özelleştirilmesiyle birçok yeni atölye açılmıştır. Bu dönemde hükümet; ithalata ikameci üretimi desteklemek, yeni pazarlar bulmak, dış ilişkileri geliştirmek, elverişli ticaret koşulları yaratmak, üretim ve ihracatı artırmak için elverişli hukuki ortamı yaratmak ve üretim verimliliğini artırarak üretkenlik artışını sağlamak amacıyla Eylül 2003 tarihinde 207 sayılı kararla "Tekstil Sanayiinin Geliştirilmesi Programı"nı onaylamış ve bu programı 3 aşamalı olarak uygulamıştır.

Programın uygulanması sırasında, Dünya Ticaret Örgütü'nün Hazır Giyim ve Örmeye Anlaşması uyarınca Moğolistan, Çin ve Doğu Asya ülkelerindeki aracılar vasıtasıyla, ABD pazarına kotasız bir şekilde dikili ve örme ürünleri ihraç etmiştir.

Bu dönemde yabancı yatırımcılar tarafından sektöre yatırım yapılarak çok sayıda konfeksiyon fabrikası kurulmuş, yüzden fazla işletme faaliyette bulunmuştur. Bunlardan yüzde 38,3'ü tamamıyla yabancı sermayeli, yüzde 46,8'i ortak girişimli, yüzde 14,9'u ise yerli sermayeli şirketlerdir.

Yatırım bazında fabrika sayılarına bakıldığında, fabrikaların yüzde 35'i Çin, yüzde 23,7'si Kore, geri kalanı ise Hong Kong, ABD, Kanada, İngiltere gibi ülkelerin yatırım yaptığı ortak girişimler olmuştur.

Moğolistan ekonomisinin en büyük sektörlerinden biri olan imalat sektöründe hazır giyim üretiminin payı 1998 ve 1999 yılından başlayarak artış göstererek 2003 yılında yüzde 13,8 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Ancak üretim 2004 yılından itibaren düşüşe geçmiş olup, 2005 yılında yüzde 10,3, 2006 yılında yüzde 7,8, 2007 yılında yüzde 2,3 ve 2008 yılında yüzde 2 olarak gerçekleşmiş, 1999 yılı baz alındığında düşüş eğilimi bir trend olarak devam etmiştir.

Moğolistan Giyim Sanayicileri Birliği'nin yayınladığı sektör profili raporuna göre, Moğolistan halkı yılda 1,1 trilyon MNT (yaklaşık 310 milyon ABD doları) değerinde hazır giyim eşyası tüketmekte olup bunun yaklaşık yüzde 8'ini yerli üreticilerin ürünleri oluşturmaktadır. Hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren imalatçıların %59'u milli giyim ürünleri üretirken, %25'i ise resmi kurum ve kuruluşlara yönelik iş güvenliği, iş kıyafeti ve üniforma üretmektedir.

Moğolistan hazır giyim sektöründe dışarıya bağımlı bir ülkedir. Moğolistan'ın birçok sektörde tamamen ithalata bağımlı olması, temel malzemelerin bir kısmı haricinde ve yardımcı malzemelerin neredeyse tamamının yurtiçinde üretilmemesi ve hammadde'nin %75'inin ithal edilmesi, hazır giyim sektörünün gelişmemesi önünde en büyük engel olmuştur. Nakliye ve üretim maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle ürünler iç pazarda fiyat açısından ithal ürünlerle rekabet edememektedir.

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Moğolistan'da sanayi ve üretim madencilik bir tarafa bırakıldığında hayvansal ürünlere dayalı olup üretimin çoğu KOBİ'ler kanalıyla gerçekleştirilmektedir.

İmalat sektörünün alt sektörler itibarıyla yapısına bakıldığında; gıda yüzde 34,8, içecek yüzde 15,5, demir dışı metal ürünleri yüzde 9,6, tekstil ve hazır giyim yüzde 14,7, metal yüzde 6,2 ve diğer sektörlerin yüzde 19,2 oranında yer aldığı görülmektedir.

Moğolistan halkı yılda 1,1 trilyon MNT (yaklaşık 300 milyon ABD doları) değerinde giyim eşyası tüketmektedir. Bunun yaklaşık %8'i yerli üreticilerin ürünleridir. Hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren üreticilerin %59'u ulusal giyim ürünleri üretirken, %25'i resmi kurum ve kuruluşlar için iş güvenliği, iş kıyafeti ve üniforma üretmektedir. Hazır giyim üretimi 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8,4 oranda artış göstererek 259,7 milyar MNT'ye ulaşmıştır.

Tablo 1: İmalat Sektörünün Toplam Üretim Yapısı, sektörlere göre - yüzde

Sektör	2020	2021	2022	2023
İşleme endüstrisi	32.4	31.4	30.6	25.4
Tekstil endüstrisi	0.8	1.5	1.4	0.9
Giyim üretimi	1.3	1.3	1.3	0.9
Deri ve deri ürünleri imalatı	0.3	0.3	0.3	0.2

Kaynak: Moğolistan İstatistik Kurumu

Hazır Giyim Üreticiler Mesleki Birliği veri tabanında hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren 1.342 üretici bulunmaktadır. Bunlardan %23,1'i (310) sermaye şirketi, %76,9'u (1.032) şahıs şirkettir. Toplam 1.342 üreticinin %31,9'u (428) başkent Ulanbator'da faaliyet göstermektedir.

Moğolistan'ın yün ve kaşmir hammaddesinde yıllık ortalama üretim kapasitesi 49,8 bin tondur. Bunun 37 bin tonu koyun yünü, 10 bin tonu keçi kaşmiri, 2 bin tonu deve yünü ve 400 tonu yak kürküdür. Yün ve kaşmirin yüzde 70'den fazlası yıkandıktan sonra ihraç edilmektedir. Bununla birlikte Moğolistan küresel kaşmir üretiminin tek başına % 40'ını karşılamaktadır.

Moğolistan'da 2023 yılı sonu itibarıyla 64,6 milyon baş hayvan bulunmakta olup, kış ayların çetin geçmesi ile hayvan kayıpları yaşanmaktadır. 2025 için koyun yünü rezervinin 31,6 bin tona, keçi kaşmiri rezervinin ise 8,0 bin tona düşmesi beklenmektedir.

Maden dışı ihracatın başlıca ürünleri olan yün ve kaşmirin işlenme düzeyinin kademeli olarak artırılması ve tamamen yurt içinde işlenmesiyle, katma değerli nihai ürün üretiminin ve ihracat gelirlerinin artırılması imkânı doğacaktır.

Deri sanayisi açısından bakıldığında, yıllık ortalama 18 milyon adet deri ve post hammaddesi üretim kapasitesine sahip olunmasına rağmen, bunun yüzde 30'dan azı işlenebilmektedir. Deri işleme sanayisinde toplam 14,9 milyon adet yarı işlenmiş deri bulunmakta olup, deride derin işleme kapasitesi eksikliği bulunmaktadır.

Yurt içi işleme tesislerinin sermaye kapasitelerinin zayıf olması, ticari banka kredi faiz oranlarının ve teminat gereksinimlerinin yüksek olması, hammadde piyasasında yabancı alıcılarla yaşanan yoğun rekabet, hammadde kalitesinin düşük olması, optimum hazırlama sistemlerinin yeterince geliştirilememiş olması ve yasal bir çerçevenin bulunmaması nedeniyle hammaddeler yurt içinde tam olarak işlenememekte ve potansiyel gelir kaybı yaşanmaktadır.

Ayrıca fabrikalarda uzman insan kaynağı, mühendis ve teknisyen eksikliği bulunmaktadır. Fabrikalar insan kaynağının eğitime ve istikrarlı istihdamına ağırlık verse de birkaç fabrika dışında insan kaynağı sıkıntısı yaşanmaktadır.

Deri ve deri ürünleri fabrikalarında yılda 1 milyon çiftten fazla ayakkabı, 40 bin koyun postu palto, 35 bin deri ceket ve gömlek, 470 bin deri eldiven, 326 bin deri çanta, hediyeelik eşya ve küçük eşya üretilmektedir.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Sektördeki ortalama üretici fiyatlarına ilişkin Moğolistan İstatistik Ofisinden edinilen endeks aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Tablonun incelenmesinden görüleceği üzere üretici fiyatlarındaki artış ortalama Moğolistan yıllık enflasyon oranı olan %7-10 arasında seyretmektedir.

Tablo 2: Sanayi Sektöre Üretici Fiyat Endeksi

Sektör	2021-12	2022-12	2023-12	2024-12
Sanayi Sektörü (Genel)	143.9	167.7	193.7	201.4
Tekstil Üretimi	188.3	211.2	231.7	239.8
Hazır giyim Üretimi	101.3	130.6	137.8	149.1
Deri ve Benzeri Üretimi	125.3	129.6	129.1	130.2

Kaynak: Moğolistan İstatistik Kurumu

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Sektörde yer alan firmalar ile üretici derneklerine ilişkin bilgi aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 3: Hazır giyim ve Konfeksiyon Sektöründe Üretici Moğol Firmaları

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
Amno-LLC	M.Ganpurev-Genel Müdür	70122029, 70115149	info@amno.mn ; nominganpurev@yahoo.com ; amno.construction@gmail.com ; amno_const@yahoo.com	amno.mn	Bayangol district ,7 khoroo, 3 khoroolol, Amno center
Gurvan bileg -LLC	S.Enkhtsetseg - İcra Direktörü	11-300665	gb_enkhtsetseg@yahoo.com ; orgil09@yahoo.com ; info@gurvanbileggroup.mn	www.gurvanbileggroup.mn	Bayangol district ,18

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
					khoro, 4 khorooolol
Mongol Costumes - LLC	B.Suvd-Genel Müdür	11-328840	suvd_banzragch@yahoo.com ; bayarzul_e@yahoo.com ; mongolcostumes@magicnet.mn ; otgonb@yahoo.com ; mn_kadr@yahoo.com ; baljaa_bebe@yahoo.com ; okuna0702@yahoo.com ;	-	Sukhbaatar district ,1 khoro, Olympic street 3
Shilmel Zagvar-LLC	C.Oyuntsetseg-Genel Müdür	11-331612	oyuntsetseg@shilmelzagvar.mn ; alamine_solo@yahoo.com ; tamir@shilmelzagvar.mn ; bolorfashionbolor@yahoo.com	shilmelzagvar.mn	Bayangol district ,Enkhtaivan avenue, Baruun 4 zam, Golomt town 32A, Shine Mongol Urguu
Shined-LLC	T.Odongerel-İcra Direktörü	91254091	info@shined.mn	shined.mn	Bayangol district ,2 khoro, 2 khorooolol, 26 building
Uujin-LLC	S.Javzandulam-Genel Müdür	99030658; 99183321	info@uujinyak.com	http://www.uujinyak.com	Songino-Khairhan district ,18 khoro, Moscow street, 41 building, #6
Tas Tex-LLC	C.Chimed-Genel Müdür	96686350 , 98632939	cchimmed@yahoo.com		Chingeltei district ,Bagatoiruu 34, Gazar suljmel company building
Sergen mandalt-Group	K.Delgermaa-Genel Müdür	77212121	info@sergenmandalt.mn	sergenmandalt.mn	Khan-uul district ,11 khoro, Zaisan, River Building, Sergen mandalt house
Ulziit Center-LLC	N.Dash-Ulzii-Genel Müdür	11-363252	Dash@magicnet.mn ; ndashulzii@yahoo.com		Bayangol district ,4 khorooolol, 18 khoro
Bayalag Ulzii-LLC	J.Ulziibodijav-Genel Müdür	70183348	info@bodios.mn ; mongolkhan.exp@gmail.com	bodios.mn	Songino-Khairhan district ,20 khoro,

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
					Tovchoo zam 23-1
Tenger Eurltonz-LLC	C.Tugsjargal-Genel Müdür	99015293	injirt_tugsuu@yahoo.com		Songino-Khairhan district ,18 khoroo, Geology town, Mon-Geo company building
Ulziit uran uchig-LLC	J.Oktyabri-Genel Müdür	9986-5727, 9117-7117	Puujee_monder@yahoo.com		Chingeltei district ,17 khoroo, Zurkh uul, 611b
Urguu torgo-LLC	T.Ariuntsetseg-İcra Direktörü		t_ariunaa9999@yahoo.com		Chingeltei district ,7 khoroo,HB-476
Od Suu-LLC	B.Javzmaa-Müdür		-		Bayanzurkh district ,17 khoroo, ET 31-804
Oulenmench - LLC	C.Buyanbaatar-Müdür	70181740	oulenmench@gmail.com ; oulenmench@yahoo.com		Songino-Khairhan district ,null
Snow Deer-LLC	T.Ariunaa-Müdür		-		Bayangol district ,17 khoroo, 4 region, 76 position A3 number
Undur Buyant Holding-LLC	Z.Jargalsaikhan-Müdür	11-318345, 99046	info@ub-holding.mn	http://www.ub-holding.mn	Sukhbaatar district ,1st and 3rd districts, Peace Avenue Street / 14210 / 23toot Construction
Woolen Duvet-LLC	B.Lkhamtsoo-Genel Müdür	77117311	lkhamtsoo_b@yahoo.com		Songino-Khairhan district ,29 khoroo, Moscow district, No. 7-56
Tod Oims-LLC	B.Bayarjargal-Genel Müdür	11-357878	nomio_2004@yahoo.com ; kidu524@yahoo.com ; tod_socks@yahoo.com	-	Sukhbaatar district ,13th Committee spas 4-230

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
Nomadic Felting-LLC	Z.Aldarmaa-Müdür	89772022	nomadicfelting@yahoo.nl ; swallow.aagii@yahoo.com		Sukhbaatar district ,2 khoroo, 2B Building, input 2
Aanaa mandakh-LLC	D.Ganchimeg-Genel Müdür	11-322058	aanaamandah@gmail.com ; naran.b@nmma.co		Sukhbaatar district ,1-40000, apartment 4, Serven shop
DEND-LLC	D.Dash-Ochir-Genel Müdür	11-305470	dend_edi@yahoo.com ; dulguun.4400@yahoo.com ; enhee_ele@yahoo.com		Bayangol district ,10 khoroolol, 10 khoroo K-104-44
Sain Tumen Cashmere-LLC	S.Ganbold-Genel Müdür	99103001	tumenjargal_magsar@yahoo.com		Sukhbaatar district ,2-r khoroo 44 bair
Angel moon -LLC	T.Oyun-Müdür	95142539	oyun_3567@yahoo.com		Bayangol district ,1-khoroo 3-khoroolol 60-bair 36
Mongol Oims-LLC	T.Otgonbayar-Genel Müdür	11-358585	mgl_socks@yahoo.com ; holyn899@gmail.com		Chingeltei district ,13-khoroo, surguuliin 15-274
Baigal Cashmere-LLC	B.Baigalmaa-Genel Müdür	99003748	bair9863@yahoo.com ; urnaa02216@yahoo.com ; bb_cashmere@yahoo.com		Bayanzurkh district ,13-khoroo, Altan-tevsh khoroolol, 66 toot
Mandakh Ur-LLC	D.Saruulmaa-Genel Müdür	70144311	mandakh_ur@yahoo.com ; naraa.1696@gmail.com ; naraa_3338@yahoo.com		Bayangol district ,10 khoroo, ZN 9 street, 2
Avant Clothing-LLC	B.Tuul-Genel Müdür	77322781	tekozb@gmail.com ; avant.mongolia@gmail.com		Chingeltei district ,6-khoroo 6-khoroolol 41-47 toot
Jargal cashmere-LLC	T.Lkhagvajargal-Genel Müdür	99999713	info@jargalcashmere.com	www.jargalcashmere.com	Bayangol district ,11-khoroo Ard ayush street 1-35

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
Devjikh trade-LLC	M.Ganbold-Genel Müdür	70140707	info@silkcapital.mn ; devjikh@devjikh.mn ; bayaraa_crew@yahoo.com	devjikh.mn	Khan-uul district ,1-khoroo, New urguu town 23b-5
Urankhatgats-LLC	U.Oyun-Müdür	86441399	urankhatgats@gmail.com ; yulya_2828@yahoo.com		Bayangol district ,8-khoroo, Coral center, 3-3
National Cashmere & Silk-LLC	O.Otgonjargal-İcra Direktörü	91994511	national.cashmere.mn@gmail.com		Bayangol district ,20-khoroo, 22/1
VMT-LLC	Y.Gaanyambu-Genel Müdür	88717777; 88057080	gaaya_8822@yahoo.com ; saihnaa771@yahoo.com ;		Chingeltei district ,9-khoroo Denjiin 3-0045b toot
Torgo Zagvar-LLC	O.Lkhagvasuren-İcra Direktörü	11-324816, 11-324957	lkhagvasuren@torgo.mn achtuyamaa@torgo.mn erdenechimeg.ts@torgo.mn	torgo.mn	Sukhbaatar district ,5th khoroo, Constitution Street, Golomt town, 1,2 floor pieces of Corpus
Camel Fain-LLC	D.Jargalsaikhan-Genel Müdür	99057979	gombo46@gmail.com ; baigal_99@icloud.com	-	Bayangol district ,7th khoroo, 4th sub district, 29-85 number
Uran goyol urlan-LLC	S.Doljinsuren-Genel Müdür	77034576	urangoyol.mgl@gmail.com ; doogi9911@yahoo.com	-	Bayangol district ,null
Uyan-Und-LLC	D.Lkhamsuren-Genel Müdür	99091264, 99900818	yangaa@yahoo.com ; uyangal@yahoo.com	-	Bayangol district ,18th khoroo, Amarsanaa street, Spark Plaza center
Khorgo Misheel-LLC	C.Darisuren-Müdür	90090914, 99126424	darisuren_ch46@yahoo.com	-	Chingeltei district ,7 khoroo, XI 753
Khiimori Ur-LLC	N.Nyamdash-	99097971	baagii7971@yahoo.com	-	Sukhbaatar district ,6th khoroo, 39th apartment, #0
Pashmina-LLC	B.Chimedragchaa-Müdür	99012496	Chimed0529@yahoo.com ; oyun0301@yahoo.com	-	Khan-uul district ,3 khoroo,

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
					Chingis avenue, 4-48
Shine Khaliun Bulag-LLC	N.Odgerel-Genel Müdür	99267346; 96059946	naraa.n4311@yahoo.com ; odgerel_999@yahoo.com	-	Bayangol district ,4th khoroo, 2nd place
BICI gobi LLC-LLC	D.Dulamsuren-Müdür	99083910	bicigobi2011@gmail.com	-	Bayanzurkh district ,BGD, 2-khoroo, 33-1
Yavuuhai-LLC	D.Lkhamsuren-Müdür	80031133 ; 77881155 ; 80021144	info@yavuuhai.mn	www.yavuuhai.mn	Bayangol district ,1st khoroo, Transporters' street 32-2
Giingoo Studio-LLC	B.Batmunkh-Müdür	80772080; 9991764; 99112691	-	-	Khan-uul district ,15 khoroo, Mogul own, 1-205
Khorol fashion-LLC	B.Dulamragchaa-Müdür	99050001	Dory0224@yahoo.com	-	Bayanzurkh district ,26th khoroo 412-191
Denimon - LLC	D.Tungalag-Genel Müdür	70004000, 99109816, 88109914, 88109912	t_damba@yahoo.co.uk ; enhee_mds@yahoo.com ; soronzonbold@gmail.com	-	Khan-uul district ,3 khoroo, Moriton Mongol Group building
Khos-Bekhi LLC-LLC	D.Binderiya-Genel Müdür	89093388	binderiyad74@gmail.com ; dbeggi@yahoo.com	-	Sukhbaatar district ,16th khoroo Belkh 33-5-12
Tanan Zed LLC	Ch.Enkhzaya - Müdür	88119964	ch_zaya2007@yahoo.com		БЗД, 13-р хороо 15-р гудамж
Anar tex LLC	A.Enkhtsetseg - Müdür	88117647 , 96068534	anarteks@yahoo.com		Монгол, Улаанбаатар хот, БГД 4-р хороо 4А-р байр
Monline LLC	A.Chimed-Ochir Müdür	7011-1054; 9911-7116	monlined@yahoo.com	http://monline.mn	Энхтайвны өргөн чөлөө, Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар
Amno Fashion LLC	B.Uranchimeg - Müdür	11-300609	uranchimeg_bm@yahoo.com		

Firma Unvanı	Yönetici	İrtibat telefon (+976)	E-Posta adresi	Web sayfası	Adres
Utsu LLC	D.uranchimeg - Müdür	99185045	uranchimegcsc@yahoo.com		Улаанбаатар хот Сүхбаатар дүүрэг 8-р хороо 45 байр-7 тоот
Batzuu LLC	J.Oyunchimeg - Müdür	99118043, 88028043, 88118043	bat_zuu@yahoo.com	http://www.batzuu.mn	
Asralt Buyan Khairkhan LLC	T.Otgonbold - Müdür	88119984, 91003930	boroldoi_otog@yahoo.com		
Ikh Uul Trade LLC	J.Zorig - Müdür		zorig_j@yahoo.com		

Moğolistan Mesleki Birlikler için yasal statüsüne dair kanun 19 Nisan 2024 tarihinde kabul edilmiş olup söz konusu kanun 1 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna göre her ekonomik kategori için bir meslek birliği kurulacaktır. Bu doğrultuda hazır giyim sektörü mesleki birliği Ocak 2025 tarihinde kurulmuştur.

Tablo 4: Sektördeki Üretici Dernekleri Bilgileri

No	Dernek/Birlik ismi	Telefon	E-posta adresi	Web sayfası
1	Giyim Üretim Endüstrisi Profesyonel Birliği	(+976)8809 9436	info@oyodol.mn	oyodol.mn
2	Moğolistan Yün ve Kaşmir Derneği	(+976)11 34 2950	info@mongoltextile.mn	mongoltextile.mn
3	Moğolistan Deri Sanayiciler Derneği	(+976)7000 5873	leather_mongolia@yahoo.com	leather.mn

1.4 Hazır Giyim Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Hazır giyim sektörü özelinde toptan ve perakende satış rakamlarına ulaşılammamakla birlikte ülkenin iç piyasası ele alındığında 2024 yılındaki toplam perakende ve toptan satışın içinde hazır giyim endüstrisinin payına göre hesaplandığında yıllık yaklaşık 300 milyon ABD doları perakende, 270 milyon ABD doları toptan satış olduğu hesaplanmaktadır.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 Hazır Giyim Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (1.000\$)	Miktar* (kg)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Çin	11.421	20.754.856	34,0%
2	G. Kore	9.222	7.662.223	27,4%
3	Vietnam	2.034	570.677	4,5%
4	Türkiye	1.286	353.970	3,8%
5	Tayland	1.116	9.485.306	3,3%
6	ABD	1.087	202.597	3,2%
7	Malezya	806	12.702.655	2,4%
8	Ukrayna	744	563.472	2,2%
9	Bangladeş	743	139.340	2,2%
10	İtalya	628	8.954	1,9%

*Miktar bilgisinin bulunması mümkünse

2.2 Hazır Giyim Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (1.000\$)	Miktar * (kg)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	G. Kore	10.400,44	174.880	27,8%
2	Fransa	5.226,40	76.446	14,0%
3	ABD	4.742,33	56.879	12,7%
4	Rusya	2.775,04	65.765	7,4%
5	Japonya	2.649,82	30.974	7,1%
6	Almanya	2.095,16	27.461	5,6%
7	İtalya	1.927,23	21.575	5,2%
8	İngiltere	1.924,69	31.060	5,1%
9	Hollanda	1.480,63	11.575	4,0%
10	Çin	868,16	16.247	2,3%
16	Türkiye	282,25	2.274	0,8%

*Miktar bilgisinin bulunması mümkünse

2.3 Hazır Giyim Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (1000\$)	Türkiye'den İthalatı (\$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
	Eski kıyafetler ve eski kumaş eşyalar.	6.294,26	-	-
	Diğer hazır giyim ve giyim tasarımları.	4.145,28	-	-
	Kişiyi özel fitness kıyafetleri.	3.325,00	-	-
	Naylon ve kauçuktan yapılmış özel dikim giysiler.	1.652,62	-	-

	Örme iç çamaşırı (kadın)	1.424,18	-	-
	Çocuk örme giyim ve giyim örme ekipmanları	718,21	-	-
	Spor giyim, kayak giyim ve mayo	543,48	-	-
	Örme iç çamaşırı (erkek)	527,18	-	-
	Diğer örme giysiler	394,81	-	-
	Kişiyi özel iç çamaşırı (kadın)	353,88	-	-

2.4 Hazır Giyim Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Ürün Adı	Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	İhracat Değeri (milyon \$)	Türkiye'ye İhracatı (\$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
Keçi kaşmirinden pantolonlar.	-	169,45	6.500	-
Kadın veya kız çocuk paltoları, pelerin ve anoraklar.	-	56,40	32.300	-
Keçi kaşmirinden jarseler ve hırkalar.	-	51,54	-	-
Örme veya tığ işi jarseler, kazaklar, hırkalar ve yelekler.	-	51,54	99.800	-
Erkek veya erkek çocuk paltoları, pelerin ve anoraklar.	-	30,76	24.700	-
Keçi kaşmirinden etekler.	-	28,83	3.100	-
Kaşmir palto, palto ve ceket.	-	8,12	-	-
Keçi kaşmirinden elbiseler.	-	6,16	6.600	-
Kadın veya kız çocuk kaşmir paltoları (6104'te belirtilenler dışında)	-	5,07	900	-
Kadın veya kız çocuk bluzları, gömlek-bluzlar, örme veya tığ işi	-	3,31	8.600	-
Kaşmirden ceketler ve blazerler	-	2,62	-	-

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	2024	Önceki Yıl -3	Önceki Yıl -2	Önceki Yıl -1	Önceki Yıl
1	-	Kadın veya kız çocukları için örme veya tığ işi takım elbiseler, takımlar, ceketler, blazerler, elbiseler, etekler ve pantolonlar.	700,9	-	-	-	-
2	-	Erkek veya erkek çocukları için palto, pelerin ve anoraklar.	524,2	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
	TOPLAM		1.225,1				

3.2 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (Miktar ton/kg/litre ...)*

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	2024	Önceki Yıl -3	Önceki Yıl -2	Önceki Yıl -1	Önceki Yıl
1		Kadın veya kız çocukları için örme veya tığ işi takım elbiseler, takımlar, ceketler, blazerler, elbiseler, etekler ve pantolonlar.	90.864				
2		Erkek veya erkek çocukları için palto, pelerin ve anoraklar.	12.024				
3	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-
	TOPLAM		12.888				

*Miktar bilgisinin bulunması mümkünse

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

Moğolistan pazarında Türk hazır giyim ürünlerinin itibari yüksek olup Türkiye menşeli hazır giyim ürünleri müşteriler tarafından tercih edilen ürünler arasındadır. Hazır giyim sektör araştırması için halk arasından yapılan bir ankette yurtdışından ithal edilen giyim ürünlerinin tercih sebebi araştırılmış, bu kapsamda G. Kore, Türkiye ve Çin ürünleri üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır.

Yabancı ülkelerden kıyafet satın alan kişilere neden o ülkeden kıyafet aldıkları sorulduğunda, çoğunluk, fiyat (%61,3) ve kalite (%55,1) cevabını vermiştir. Ayrıca, %44,3'ü geniş seçenek yelpazesinden, %36,5'i iyi tasarımdan, %28,5'i kullanım kolaylığından ve %22,9'u beden ölçüsünden dolayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Aşağıda yer alan tabloda görüldüğü gibi yurtdışından ithal edilen kıyafetlerin tercih sebepleri ülkeye en çok ithali gerçekleştirilen G. Kore Cumhuriyeti, Türkiye ve Çin ürünleri baz alınarak gösterilmektedir. G. Kore Cumhuriyeti ve Türkiye'den ithal edilen kıyafetler çoğunlukla kaliteli ve fiyatı daha uygun olduğu için kullanılırken, Çin'den ithal edilen kıyafetler düşük fiyatlı ve geniş seçenek yelpazesinden dolayı tercih edilmektedir. Üç ülke arasından kalite konusunda ülkemiz ürünlerinin en yüksek oranda tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 5: Yabancı Hazır Giyim Ürünleri Tercih Sebepleri

Tercih sebebi	Güney Kore	Türkiye	Çin
Kullanmaya alışığım	24,30%	15,80%	32,60%
Tasarımı iyi	43,50%	36,80%	28,10%
Uygun fiyat	51,30%	47,40%	77,80%
Kaliteli	73,90%	78,90%	28,10%
Ölçüleri tam uyuyor	22,60%	18,40%	21,50%
Geniş seçenek	40,90%	28,90%	54,80%

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Bilindiği üzere Başken Ulanbator ülke nüfusunun yarıya yakınına ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenle hazır giyim sektöründe Moğolistan pazarına girecek bir firma için Başkent Ulanbator ilk seçenek olmalıdır. Başkent, yalnızca nüfus yoğunluğuyla değil aynı zamanda lojistik imkanlar nedeniyle de şüphesiz ülkeye ilk giriş kapısı olarak değerlendirilmelidir.

Bunun yanında nüfus yoğunluğu bakımından ikinci büyük şehir olan Darkhan (yaklaşık 120 bin nüfus) şehri ile üçüncü büyük şehir olan Erdenet (yaklaşık 100 bin nüfus) ile ülkenin Kazakistan sınırı bölgesinde bulunan Bayan-Ölgi eyaleti, hazır giyim sektörü için hedef bölgeler olarak öne çıkmaktadır.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Sektörde önde gelen firmaların listesine önceki başlıklar altında yer verilmiştir.

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Sektörde yer alan oda/birlik/dernek listesine önceki başlıklar altında yer verilmiştir.

4.2.2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Aşağıda yer verilen açık kaynak web sitelerinden ithalatçı bilgileri alınabilir.

<https://www.textileinfomedia.com/business/mongolia/apparel-and-garments>

<https://www.go4worldbusiness.com/buyers/mongolia/clothing.html>

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Sektörün ithalatında zorunlu bir belge bulunmamaktadır. Standart prosedür olarak gümrük işlemleri için gerekli belgeler şunlardır:

- Sözleşme,
- Fatura, Packing list
- Menşei Sertifikası
- Eğer tanınmış bir marka ürünü ise distribütörlük anlaşması

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Sektöre ilişkin sevk öncesi bir inceleme kuruluşu belirlenmemiştir. Moğolistan’da sadece gıda ürünleri (özellikle et, tavuk, balık gibi et ürünleri) için sevk öncesi inceleme mevcuttur. Ancak hazır giyim ürünleri için de gümrük kapısında Moğol Gümrük İdaresince gerekli görüldüğü takdirde Moğol ilgili otoritelerince ürün incelemesi yapılmaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

Moğolistan’da düzenlenen özellikle madencilik, inşaat ve turizm sektörlerindeki fuarlar daha çok uluslararası katılımcılar açık şekilde düzenlenmektedir.

Bunun dışında her sene geleneksel olarak birçok fuar düzenlenmekte ve bu fuarlar daha çok KOBİ düzeyinde orta ölçekli, gıda, giyim, hediyelik eşya ve diğer muhtelif ürünleri aynı anda kapsayan birbirine benzer fuarlardır. Giyim sektörünü kapsayan fuarlar şu şekildedir.

Aylar	Fuar İsmi
Ocak-Şubat	IDM – International Distribitor Mongolia
Şubat	Goods for “Tsagaan Sar”
Haziran	SME’s “Product Services’s And Technology”
Eylül	Ulaanbaatar Partnership
Kasım	Winter Expo
Aralık - Ocak	Cashmere, Wool, Fur & Leather

4.6 Sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyetleri

Sektöre ilişkin Müşavirliğimize bildirilen herhangi bir heyet bilgisi bulunmamaktadır.

4.7 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Moğolistan’da düzenlenen ihaleler için aşağıdaki internet adreslerini ziyaret edebilirsiniz.

- Kamu İhaleleri : <https://www.tender.gov.mn/en/invitation>
- Ulanbator Belediyesi İhaleleri : <http://ub-procurement.mn/>
- Diğer İhaleler : <http://www.mongolianbusinessdatabase.com/base/tenders>

4.8 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Moğolistan'ın yürürlükte bulunan iki serbest ticaret anlaşması (STA) olup ilki Japonya ile 2015 yılında yapılan ve 2016 yılında yürürlüğe giren Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA)'dır. İkincisi ise Moğolistan Parlamentosu tarafından 12 Aralık 2019 yılında onaylanan Asya-Pasifik Ticaret Anlaşması (APTA- Çin, Güney Kore, Hindistan, Laos, Sri Lanka, Bangladeş) olup 2009 yılından itibaren katılımına ilişkin uzun bir müzakere ve iç prosedürlerin ardından, Moğolistan, 29 Eylül 2020 tarihi itibarıyla resmi olarak Anlaşmanın yedinci üyesi olmuştur. Moğolistan, 2,6 milyardan fazla tüketiciye sahip bir pazara hitap eden bu anlaşmaya taraf olarak 6 muhatap üye ülkeye 10.667 çeşit üründe %5 ila %100 oranlarında tarife indiriminden yararlanarak ihracat yapabilme imkanına kavuşacaktır. Bu anlaşma, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca, Moğolistan'ın Güney Kore ile EPA müzakereleri devam etmektedir. En büyük ekonomik partneri Çin'in yanı sıra Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU- Rusya, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan Ermenistan) ile de STA imzalanması konusunda ön çalışmalarını sürdürmektedir.

Ülkemiz ile Moğolistan arasında ise "Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması", "Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması", "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma", "Gümrük Hizmetleri Alanında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Anlaşması" ve "Serbest Bölgeler Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı" bulunmaktadır. Türk-Moğol Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi Toplantısı ise en son 2021 yılında 9'uncu kez düzenlenmiştir. 10'uncu Karma Ekonomik Komite Toplantısının 2025 yılı içerisinde Ulanbator'da gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Diğer taraftan, Moğolistan, 2007 yılından beri Avrupa Birliği (AB)'nin GSP+ (genelleştirilmiş tercihler sistemi) ülkeler grubunda yer almakta ve 7200'den fazla ürün grubunda ürünlerini AB'ye gümrük vergisinden muaf olarak ihraç edebilmektedir.

Ülkemiz de AB'ye benzer şekilde Moğolistan'ı İthalat Rejimi kapsamında GSP ülkeleri içerisinde EAGÜ (en az gelişmiş ülkeler) grubunda değerlendirmektedir.

Moğolistan hükümet yapısında doğrudan ticaret bakanlığı bulunmamakta olup dış ticarete ilişkin hususlar, Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Ekonomik İşbirliği Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

4.9 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Moğolistan ile ülkemiz arasında tercihli ticaret anlaşması bulunmamaktadır.

4.10 Sektörde Standartlar

Hazır giyim sektörü yerli üretimlerde (özellikle iş elbiseleri, üniformalar için) belli standartlar uygulanmaktadır. Bu standartlar <https://estandard.gov.mn> web sayfasından incelenebilir.

Sektörde ithal ürünler için herhangi bir standart aranmamakla birlikte Türk ürünleri itibarı yüksek ve zaten Avrupa standartlarında üretilmesi ve kumaş dahil çoğu tekstil hammaddelerini bu standartlara göre üretildiğinden gümrük işlemleri için ayrıca kolaylık sağlanmaktadır. Buna karşılık gümrük sisteminde vergi hesaplaması için kullanılan fiyatlandırma uygulamasında Türk ürünlerin fiyatı

faturadaki fiyattan bağımsız olarak biraz daha yüksek tutardan hesaplanma dezavantajı vardır. Bunun sebebi, Türk ürünleri, özellikle giysilerin kaliteli ve çokça tercih edilmesi nedeniyle piyasadaki satış fiyatının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

4.11 Sektörde Etiketleme ve Ambalajlama

Moğolistan Hükümeti insan sağlığına ve çevreye duyarlı kap ve ambalajların üretimini, ticaretini ve hizmetlerini destekleyen olumlu bir yasal, düzenleyici ve ticari ortam yaratmak amacıyla 2020 yılında ulusal bir programı ülke genelinde uygulamış olup bu çerçevede daha çok yerli üretimdeki ambalaj, etiketleme ve ithal gıda ürünleri söz konusu program uygulanmıştır.

Hazır giyim sektörü için yurtiçinde üretilen iş giysileri ve okul uniformaları için etiketleme standart ve şartları aranmaktadır.

Avrupa standartlarına uygun olarak üretilen Türkiye’den gelen ithal ürünleri için hem etiketleme hem ambalajlama için ayrıca herhangi bir gerekliliğe ihtiyaç duyulmamaktadır.

4.12 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

Türkiye’den Moğolistan’a yönelik en çok tercih edilen taşıma karayolu ile dir. Bunu demiryolu-deniyolu entegre çözümler takip etmekte, Çin üzerinden denizyolu ile taşımacılık modu ise en az tercih edilen mod olarak son sırada gelmektedir. Aşağıda söz konusu modlara ilişkin bilgi verilmektedir.

Deniz yolu ve devamında demir yolu;

- Türkiye – Çin – Moğolistan (Tianjin limanı üzerinden) (80-90 gün)
- Türkiye – Rusya – Moğolistan (İstanbul ve Zonguldak’tan Novorosiisk üzerinden) (35-45 gün)

Karayolu;

- Türkiye – Gürcistan – Rusya – Moğolistan (20-30 gün)

Havayolu;

- Türkiye – Moğolistan (THY, MIAT, MNG) (8 saat)

4.13 Dağıtım Kanalları

Ülkede hazır giyim sektörü toptandan ziyade perakende şeklinde satışa sunulmaktadır. Hazır giyim ürünleri genel olarak markalı ürünler olduğu için bu ürünlerin ülke içerisindeki AVM ve corner store’larda satışı gerçekleştirilmektedir. Genel olarak franchise şeklinde açılan hazır giyim mağazaları için franchise firma yetkilileri tüm ithal, nakliye ve depolama prosedürlerini kendileri gerçekleştirerek ürünlerini mağazalarında sergilemektedirler.

Ülke genelinde şubesi bulunan ve özellikle Başkent Ulanbator’da bulunan AVM’ler şunlardır:

Naranmall, Nomin Department Store, Ulaanbaatar Department Store, Sky Department Store, Grand Plaza, Max Mall, E-Mart, Soyolj Shopping Center, Peace Mall, UB Mart Shopping Center, Shangri-La Mall, Narantuul Market, Dunjingarav Shopping Center, Tumen Mall, Central Mall, Encanto Mall,

BMall, ParkOd Mall, Etoile Mall, Tugulduur Shopping Center, Olympic Galleria, Ikh Nayd Shopping Mall, Tod Shopping Center

4.14 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

4.14.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Hazır giyim sektörünün Pazar yerleri; markalara has kurulan mağazalar, birçok markanın bir arada bulunduğu corner-store şeklinde tabir edilen alışveriş merkezleri ile açık-kapalı halk pazarlarıdır. Ülkede alışveriş merkezi olarak

Moğolistan'da öne çıkan e-ticaret siteleri aşağıda yer almaktadır:

- <https://shoppy.mn> ▪ <https://ardshop.mn> ▪ <http://www.rio.mn> ▪ <https://www.olz.mn>
- <https://mmarket.mn> ▪ <https://megashop.mn> ▪ <https://avlaa.mn> ▪ <https://market.mn>
- <https://www.emall.mn>

4.14.2 Özel Günler, Bayramlar v.b.

Tarih	Türü	Tatil Adı
01.01.2025	Resmi	Yılbaşı
1-3.03.2025	Dini	Moğol Beyaz Ay Bayramı
08.03.2025	Resmi	Dünya Kadınlar Günü
01.06.2025	Resmi	Anne ve Çocuk Bayramı
11.06.2025	Dini	Buda Günü
11-15.07.2025	Milli	Milli Bayram Nadam, Halk Devrimi Yıldönümü
21.11.2025	Milli	Cengiz Han'ı Anma Günü
26.11.2025	Milli	Cumhuriyetin İlan Edilme Yıldönümü
29.12.2025	Milli	Bağımsızlık Günü

4.14.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Kullanım yoğunluğuna göre en çok kullanılan sosyal medya platformları acebook, Instagram'dır.

4.14.4 E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

E-ticaret ile satın alınan ürünler için gümrük vergisi düzenlemesi Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü'nün 2019 tarih ve A/223 sayılı Kararının 1 Nolu ekiyle onaylanan “Yolcuların Kişisel Eşyalarının Gümrük Sınırından Taşınmasına İlişkin Mevzuat” ile düzenlenmektedir.

Bu mevzuat ile bir yolcunun el bagajı ve seyahat ettiği aracın bagajındaki eşyalar eşlik eden bagajı ve yolcunun seyahati sırasında başka bir araç, konteyner veya posta paketiyle gönderilen eşyalar da yolcuya ait bagaj olarak kabul edilir.

Yolcunun kişisel kullanımına ait olmayan ve değeri 3.000.000 (üç milyon) MNT veya altında olan ticari eşya için "Yolcu Eşyası Gümrük İşlem Formu" (Form No: 2) ile, değeri bu tutarı aşan ticari eşya için ise gümrük beyannamesi gümrük işlemi yapılır.

4.14.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Moğolistan, e-ticaret gelişiminin erken aşamalarında. Ülke, e-ticareti desteklemek için yerel bir ekosistem kurmada önemli ilerleme kaydetmiştir. Ulusal e-ticaret pazar payı güvenilir bir şekilde tahmin edilmemiş olsa da önceki araştırmalar, paydaş istişareleri ve e-Ticaret Hazırlığı (eT Ready) anketi, e-ticarete belirli bir düzeyde özel sektör ve tüketici katılımı olduğunu göstermiştir. Moğolistan Hükümeti'nin ayrı bir e-ticaret stratejisi yoktur ve e-ticaret, ulusal veya ticaret sektörü geliştirme stratejilerine entegre edilmemiştir. Kurumsal düzenlemeler açısından, Dışişleri Bakanlığı (MOFA) şu anda e-ticaretin geliştirilmesine öncülük etmektedir. Hükümet ve özel sektör arasındaki bakanlıklar arası koordinasyon ve diyalog, bu alandaki diğer önemli oyuncular tarafından uygulanan çeşitli girişimleri uyumlu hale getirmek ve paydaş ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak için esastır.

Moğolistan'ın bilgi ve iletişim altyapısı nispeten iyi gelişmiştir. Moğolistan'da internete ve bilgi ve iletişim cihazlarına erişim, genel kalkınmanın veya coğrafi bölünmeye göre en iyi bağlantıya sahip şehir Ulan Batur'dur. Ancak bazı kırsal kesimlerde internet bağlantısı yetersiz olup, bu durum sıkıntı yaratmaktadır. Ülke, çevrimiçi alışveriş, satış ve ödeme yapmak için akıllı cihazlar dahil yüksek düzeyde cep telefonu sahibi olma ve kullanma becerisine sahiptir. Bağlantının hızı ve kalitesi bölgesel ve uluslararası olarak değişiklik göstermektedir.

Dijital dönüşümün anahtarı 5G veya 5. nesil ağ mimarisi gibi yeni nesil bağlantı hızlarına henüz geçiş sağlanamamıştır. Moğol otoritelerince e-ticareti genişletmek yerine daha çok e-yönetim girişimlerinin hayata geçirilmesine odaklanılmıştır.

Moğolistan'ın toplam nüfusunun %61,0'ı veya 2,01 milyon internet kullanıcısı bulunmaktadır. Ülkede 4,67 milyon cep telefonu, 3,6 milyon mobil veri kullanıcısı bulunmaktadır. Tüm çevrimiçi alışveriş yapanların %74,3'ü bankacılık uygulamaları, Qpay vb. uygulamaları kullanarak ödeme yapmaktadır.

4.14.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

Moğolistan'ın denize kıyısı olmaması nedeniyle, deniz ticaret yollarına erişim bakımından Çin ve Rusya'ya stratejik olarak bağımlı noktada bulunmaktadır. Moğolistan geniş bir kara alanına sahiptir. Dolayısıyla, yurtiçi ve sınır ötesi lojistik sektörü eskiyen altyapı ve altyapı inşaatının getirdiği zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

E-ticaret yoluyla satılan mallar için Gümrük işlemlerinin düzenli olarak yapılması gerekmektedir. Bazı kalkınma ortaklarının girişi ve desteğiyle Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması (TFA) halen uygulama aşamasındadır. Anlaşmada belirtilen tedbirler Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) bildirilmiş olmasına rağmen, bu yükümlülük ve taahhütlerin ancak bir kısmının yerine getirildiği görülmektedir.

4.15 Tanıtım ve Pazarlama

Sektörde pazarlama ve tanıtım için en başta yoğun şekilde kullanılan facebook gibi sosyal medya mecraları ile birlikte açık hava reklamları (billboard, bina giydirme), toplu taşıma araçları giydirme, geleneksel radyo ve TV reklamları genel olarak kullanılan mecralar olmaktadır.

4.16 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Moğolistan vatandaşları genel olarak ülkeye yakınlığı nedeniyle G. Kore ve Japonya giyim tarzını takip etmektedir. Bununla birlikte isim yapmış birçok batılı giyim markasının da özellikle kışlık ürün ve spor giyim kategorilerinde ciddi bir pazar payına sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Ülkemiz giyim markalarının başta kalitesinin üst düzeyde olması ve beden ölçülerinin Moğol vatandaşlarına uygun olması sayesinde ülkemiz hazır giyim markalarına da rağbet oluştuğu görülmektedir.

4.17 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti dumping vergisi v.b.)

Moğolistan'da gümrük vergisi %15,5 (Gümrük vergisi %5 (çoğu ürün grubunda) + KDV %10) olarak uygulanmaktadır.

Özel tüketim vergisi ise sadece ithal edilen içki, sigara ve otomobil ürünlerde uygulanmaktadır. Anti-dumping vergisi uygulaması yoktur.

4.18 Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Sektöre yönelik tarife dışı bir engel bulunmamaktadır.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar (Örnek: artan talep, e-ticaretin yaygınlaşması, ülkemizle yapılan Serbest Ticaret Anlaşması v.b.)

Ülke nispeten küçük bir pazara sahip olsa da moda ve giyime önem veren genç ve orta yaşlı kuşak, hazır giyim tercihlerini yabancı markalı ürünlerden yana kullanmakta olduğundan Moğolistan pazarı ülkemiz hazır giyim firmalarına potansiyel fırsatlar sunmaktadır.

Özellikle son dönemde birçok markalı hazır giyim ürünümüzün Moğol girişimcilere franchise verilmek suretiyle Ulanbator'daki birçok alışveriş merkezinde mağazaları açıldığı görülmektedir. Sektördeki birçok Avrupalı rakiplerine göre kalite ve maliyet avantajı bulunan hazır giyim ürünlerimizin bulunduğu nokta ve marka bazında artışı beklenmektedir.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler (Örnek: yoğun rekabet ortamı, korumacı politikalar, tüketici tercihlerinde farklılıklar, ekonomik dalgalanmalar, siyasi istikrarsızlık v.b.)

Moğolistan hazır giyim sektörüne girmek isteyen firmalarımız yoğun rekabet ile karşılaşacakları aşıkardır. Ancak ülkemiz içinde ve birçok yabancı pazarda rekabete alışmış olan Türk hazır giyim sektörü oyuncularının rekabeti önemsemeden hareket etmeleri, kalite ve fiyat avantajı bulunan ülkemiz ürünlerinin Moğolistan pazarında kendisine kolayca yer edinebilecekleri değerlendirilmektedir.

7. Hazır Giyim Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Moğol firmalar ile yapılacak başta franchise olmak üzere tüm anlaşma ve ödemelerin uluslararası kabul görmüş normlara uygun olarak yapılması, sözleşmelerde “Zorunlu Durumlar” (force majeure) kısmı, anlaşmazlıklarda başvurulacak arabulucu mercii ile herhangi bir hukuki anlaşmazlık durumunda hangi mahkemenin yetkili olacağı gibi hususların belirtilmesi önem arz etmektedir. Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)’nin KOBİ nitelikli firmalara yol gösterici olması için hazırladığı “Model Contracts For Small Firms” adlı çalışmaya internet adresinden erişim sağlanabilmektedir.

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

Moğolistan piyasasına girmek için pazar araştırması ve yazışmalar yapıldıktan sonrasında yerinde ziyaret ve yüz yüze görüşme yapmak çok önemlidir.

Her şeyden önce, ilk defa yapılacak ihracatta mümkün olduğunca, peşin ödeme ya da akreditifli (özellikle gayri kabili rücu ve teyitli akreditif) ödeme yöntemlerinin tercih edilmesi, mal mukabili ve sigorta kapsamına alınmamış ihracat için güven temin edilmedikçe yüksek tutarlı sözleşmeler yapılmaması firmalarımıza tavsiye edilmektedir.

Bununla birlikte, kimi zamanlar sahte şirketler tarafından firmalarımıza alım talepleri gelebilmektedir. Dolayısıyla, ithalat talebi ulaştığında firmalarımızın kontrol etmeleri gereken ilk husus karşı tarafta “gerçekten var olan” bir şirketin olup olmadığıdır. Bu çerçevede, ticaret sicil kaydı, vergi numarası, firma adresi, posta kodu, web ve e-posta adresi, telefon numarası gibi bazı temel bilgilerin karşı taraftan talep edilmesi ve bu bilgilerin mümkün olduğunca teyit edilmeye çalışılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda, iletişimde olunan şirkete ilişkin hissedar, yetkili kişi ve faaliyet alanı gibi bilgiler, Moğolistan Devlet Kayıtlar Genel Müdürlüğü’nün Tüzel Kişilik Kayıt Sistemi aracılığıyla teyit edilmelidir.

9. Genel Değerlendirme

Ülkemiz ürünlerinin kalite düzeyi ve fiyat avantajı Moğolistan pazarında ülkemiz ürünlerinin pozitif bir algıya sahip olmasını sağlamakta, ülkemiz hazır giyim ürünleri ülke piyasasında tutunmakta zorlanmamaktadır.

Her ne kadar sınırlı denebilecek tüketici sayısına sahip olsa da birçok Moğol vatandaşının G.Kore, Japonya ve Çin gibi çevre ülkelerde yaşayıp çalışması, söz konusu tüketici kitlesinin yaz ayları ile önemli bayram dönemlerinde Moğolistan’a yaptıkları ziyaretler, pazarın potansiyelini artırmaktadır. Bu nedenle Moğolistan pazarını hedefleyen hazır giyim üreticilerimizin ilk etapta corner mağazalar

zerinden pazara girebilecekleri, daha sonrasında franchise vererek yahut doğrudan mađaza açma yolunu benimseyebilecekleri değerlendirilmektedir.

10. Yararlı Adresler

11. Kaynakça

Kullanılan başlıca kaynaklara aşağıda yer verilmektedir.

<https://estandard.gov.mn>

<https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=14733>

<https://www2.1212.mn>

<https://mass.mn>

https://unctad.org/system/files/official-document/dtlecdc2023d2_mn.pdf

<https://www.crc.gov.mn>

https://lpr.adb.org/sites/default/files/event/1768/FINAL-Report-on-Ecommerce-Law-of-Mongolia-March-10-EN_0_1.pdf